

Täysistunto

Keskiviikko 3.6.2026 klo 14.00—16.55

10. Hallituksen esitys eduskunnalle työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 21/2026 vp

Lakialoite LA 4/2023 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 13/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.24 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen tosiaan tämän lakivaliokunnan ei-yksimielisen mietinnön liittyen työperäistä hyväksikäyttöä koskevan sääntelyn muuttamiseen. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Kiitos. — Tämän esityksen keskeisimmät muutokset, herra puhemies, liittyvät rikoslain työrikoksia koskevaan 47 lukuun. Esityksessä ehdotetaan, että kiskonnan tapaista työsyryntää koskeva rikoslain säännös korvattaisiin uudella kiskontaa työelämässä koskevalla säännöksellä. Lisäksi tässä ehdotetaan säädettäväksi uutena rikoksena törkeä kiskonta työelämässä. Myös oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotetaan kiskontaan työelämässä ja myöskin törkeään kiskontaan työelämässä. Näitten lainmuutosten tavoitteena on selkeyttää työperäisen hyväksikäytön rangaistavuuden edellytyksiä, tehostaa työperäiseen hyväksikäyttöön puuttumista sekä edelleen kiristää väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia. Näillä pyritään vahvistamaan heikomman osapuolen suojaa, myös omaisuuden suojaa ja oikeutta hankkia toimeentulo valitsemallaan työllä.

Lakivaliokunnan mukaan työperäinen hyväksikäyttö on työntekijöitten oikeuksia vakavasti loukkaavaa toimintaa. Työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön tulee olla toimivaa ja selkeää sekä hyväksikäytön uhrien suojelemiseksi että työperäisen hyväksikäytön ennalta ehkäisemiseksi. Mietinnössään lakivaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotettavilla muutoksilla voidaan tehostaa työperäiseen hyväksikäyttöön puuttumista sekä parantaa hyväksikäytön vaarassa olevien henkilöitten asemaa ja oikeusturvaa sekä edelleen vaikuttaa laajemminkin työmarkkinoiden lainmukaisen toiminnan edellytyksiin. Lakivaliokunta pitää esitystä oikein tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja niin kuin tosiaan sanoin, tässä ei-yksimielisessä mietinnössä valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin huomioin ja myös muutosehdotuksin. — Kiitokset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.27 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan, ja siksi SDP voi osin kannattaa sen hyväksymistä. On tärkeää, että työperäiseen hyväksikäyttöön ja vakaviimpiin alipalkkaustapauksiin puututaan nykyistä tehokkaammin, mutta jälleen kerran hallituksen toimet jäävät hieman kesken. Vaikka esitys parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua vakaviin tapauksiin, sen ulkopuolelle jää edelleen tahallinen alipalkkaus. Tilanteet, joissa työnantaja tietoisesti maksaa työntekijälle vähemmän kuin työehtosopimus tai laki edellyttää, eivät edelleenkään johda alipalkkauksen rikosoikeudelliseen arviointiin omana tekonaan. Tätä on vaikea ymmärtää.

Hallitus on käyttänyt paljon aikaa työelämän muuttamiseen. Se on helpottanut irtisanomista, lisännyt määräaikaistuksia ilman perustetta ja heikentänyt työntekijöiden turvaa monin tavoin. Näitä toimia on perusteltu työmarkkinoiden toimivuudella ja työllisyyden vahvistamisella, mutta silloin, kun olisi mahdollisuus aidosti puuttua työntekijöiden hyväksikäyttöön, hallitus ei ole valmis menemään riittävän pitkälle.

Juuri siksi SDP:n kansanedustaja Kim Bergin aiemmin tekemä lakialoite alipalkkauksen kriminalisoinnista olisi ollut erittäin tarpeellinen. Norjassa on ymmärretty, että alipalkkauksessa on kyse työntekijän kustannuksella hankitusta perusteettomasta taloudellisesta hyödyistä. Samaa periaatetta tulisi soveltaa myös Suomessa. Työperäisestä hyväksikäytöstä puhutaan paljon, mutta todelliset teot puuttuvat liian usein. Jos työntekijälle voidaan tietoisesti jättää maksamatta hänelle kuuluva palkka ilman, että siihen liittyy riittäviä rikosoikeudellisia seuraamuksia, järjestelmässä on aukko, joka on korjattava. Siksi pidän käsittämättömänä, että hallitus ei ole valmis viemään tätä uudistusta loppuun asti.

Työelämän pelisääntöjen pitää suojella myös työntekijää, ei ainoastaan työnantajaa. Tämän vuoksi SDP pitää edelleen alipalkkauksen kriminalisointia tarpeellisena ja kannattaa asiaa koskevan lausuman hyväksymistä sitten siinä toisessa käsittelyssä esityksen ja kannatuksen mukaisesti kuten kuuluu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.29 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen on oltava maa, jossa jokaisen ihmisen arvo on jakamaton. Jokainen on arvokas myös silloin, kun hän tulee tänne työn vuoksi, puhuu muuta kieltä tai ei tunne järjestelmäämme. Ihmisarvo ei neuvottele, eikä se saa muuttua työmarkkinoilla kaupankäynnin kohteeksi. Nyt vastaamme ilmiöön, joka on ollut liian pitkään näkymättömissä.

Tämä esitys on annettu työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi. Se ei ole vain hallinnollista epäselvyyttä tai yksittäisiä väärinkäytöksiä vaan ilmiö, jossa ihmisiä on johdettu harhaan, painostettu, alipalkattu ja pidetty sellaisessa riippuvuussuhteessa, ettei heillä käytännössä ole ollut mahdollisuutta puolustaa itseään. Tällaista ei voi hyväksyä missään tai milloinkaan. Kaikenlainen hyväksikäyttö loukkaa syvästi turvallisuutta. Kyse ei ole vain uhrin henkilökohtaisesta turvallisuudesta, vaan koko yhteiskunnan turvallisuudentunteesta. Jos joku voidaan pakottaa tekemään pitkää päivää liian pienellä palkalla ja ilman laissa säädettyjä oikeuksiaan, silloin järjestelmän rehellisyys ja luottamus murtuvat — rehelliset yritykset jäävät alakynteen, ja työmarkkinoille syntyy harmaa alue, jota emme voi sallia.

Arvoisa puhemies! Hyväksikäyttö on saatava rikosoikeudellisesti tuomittavaksi. Siihen tarvitaan selkeämpiä tunnusmerkitöjä ja kovempia seuraamuksia, jotta uhrin ei enää tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

vitse todistaa tulevansa syrjityksi etnisyyden tai kansalaisuuden perusteella. Hyväksikäyttö on väärin riippumatta siitä, keneen se kohdistuu tai missä sitä esiintyy — rakennuksilla, keittiöissä, siivouksessa ja hoivassa on saatava työskennellä ihmisarvoa kunnioittaen. Se on väärin nimenomaan siksi, että ihmistä käytetään hyväksi. Kenelläkään ei tule olla oikeutta kajota toisen ihmisen perusoikeuksiin Suomessa eikä missään muuallakaan. Siksi tämä esitys vahvistaa poliisin ja syyttäjän keinoja tutkia vakavia hyväksikäyttötapauksia. Se antaa viranomaisille ne työkalut, jotka tällaisen rikollisuuden kitkeminen vaatii. Samalla se suojaa niitä työntekijöitä, joiden panos on yhteiskunnalle välttämätön. Esitys on huolellisesti käsitelty lakivaliokunnassa, ja nyt se on valmis etenemään eduskunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei ole vain tekninen muutos rikoslakiin, se on kannanotto ihmisarvon puolesta. Se on viesti siitä, että Suomessa kenenkään ei tarvitse pelätä työnantajaa tai sitä, että oikeudet riippuvat kielitaidosta. Siksi tämä on myös turvallisuuspoliittinen teko. Me vahvistamme yhteiskunnan eheyttä, luottamusta ja oikeudenmukaisuutta. Sellaiseen maahan ihmiset haluavat tulla töihin, ja sellaista maata me haluamme rakentaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

14.34 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Huolestuttavaa on tosiaan, että työperäinen hyväksikäyttö on viime vuosina lisääntynyt ja muuttunut samalla myös aiempaa monimuotoisemmaksi. Erityisesti hyväksikäyttöä on raportoitu monella siivous-, ravintola-, rakennus- ja puutarha-aloilla tai kausityöntekijöillä. Kaikki näistä ovat hyvin tärkeitä aloja, jotka liittyvät monin tavoin myös meidän jokaisen arkeemme. On tietenkin väärin, että ylipäätään millään aloilla kärsitään esimerkiksi alipalkkauksesta tai että joudutaan tilanteisiin, joissa tosiasiallisesti työsuhteessa olevaa työntekijää kohdellaan yrittäjänä.

Onkin erittäin kannatettavaa ja hienoa, että nyt hallitus puuttuu tähän ongelmaan vieläkin tehokkaammin. Samalla tämän tärkeän muutoksen läpiviennin jälkeen on keskeistä, että esitykseen sisältyvien lainmuutosten vaikutuksia seurataan niin sääntelyn selkeyden ja toimivuuden kuin myös työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyn ja tehokkaan puuttumisen näkökulmista. Jos tehdyt toimenpiteet eivät osoittaudu riittäviksi, niin on oltava valmiita myös jatkotoimiin. Kenenkään työtä tekevän ei tule joutua alipalkatuksi tai muuten hyväksikäytetyksi suhteessa työhönsä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.35 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään lakia, jonka pitäisi vihdoin puuttua työperäiseen hyväksikäyttöön, ilmiöön, josta on puhuttu vuosia mutta johon on liian pitkään suhtauduttu liian lepsusti. Totuus on se, että Suomessa on jo pitkään sallittu tilanne, jossa ulkomaista työvoimaa hyväksikäytetään häikäilemättä. Työntekijöille maksetaan liian vähän, teetetään liikaa töitä, ja pahimmillaan heidät sidotaan työnantajaan tavalla, joka muistuttaa jo nykyaikaista orjuutta, ja samaan aikaan rehellinen suomalainen yrittäjä ja työntekijä kärsivät.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vie asioita oikeaan suuntaan. On hyvä, että epäselvä ja vaikeasti sovellettava rikosnimike korvataan suoraviivaisemmalla: kiskonta työelämässä ja törkeä kiskonta työelämässä. On myös oikein, että rangaistuksia kiristetään. Kun tör-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

keästä teosta voi saada jopa neljä vuotta vankeutta, viesti alkaa olla vihdoinkin oikeansuuntainen: Suomi ei ole hyväksikäyttäjien vapaasatama.

Mutta emme voi sulkea silmiämme vastalauseessa esiin nostetuilta ongelmilta. Vastalauseessa todetaan aivan oikein, että pelkkä rikoslain kiristäminen ei riitä, jos samaan aikaan tehdään politiikkaa, joka lisää hyväksikäytön riskiä. Jos tuodaan ulkomailta lisää haavoittuvassa asemassa olevaa työvoimaa, joka jää ilman riittävää valvontaa, ilman kielen osaamista ja ilman todellisia mahdollisuuksia puolustaa oikeuksiaan, koska maan käytännöt ovat vieraita, luodaan juuri niitä olosuhteita, joissa hyväksikäyttö rehotti jo valmiiksi. Tämä ei ole miellyttävä toteamus, mutta se on totuus.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat jo pitkään sanoneet, että työperäisen maahanmuuton pitää olla hallittua, ei riiston väylä eikä halpatyövoiman kanava. Työntekijöitä ei pidä tuoda Suomeen hyväksikäytettäväksi, ja jos järjestelmä mahdollistaa sen, silloin järjestelmässä on vikaa. Lakivaliokunnan mietintö tunnistaa ongelman, mutta emme saa tyytyä puolittaisiin ratkaisuihin.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme kolmea asiaa: Ensiksi tiukemmat seuraamukset, mikä tässä esityksessä on oikea suunta. Toiseksi oikeasti toimiva valvonta — ilman valvontaa lait jäävät pelkäksi paperiksi. Ja kolmanneksi tarvitsemme politiikkaa, joka ei lisää hyväksikäytön riskiä — tämä tarkoittaa avointa keskustelua työperäisestä maahanmuutosta ja sen pelisäännöistä sekä siitä, onko työperäiselle maahanmuutolle tarvetta.

Arvoisa puhemies! Suomessa pitää olla yksi selkeä pelisääntö: täällä tehtävästä työstä maksetaan suomalaisilla ehdoilla, eikä ketään kohdella toisen luokan työntekijänä. Työmarkkinoiden reiluus ei ole neuvottelukysymys.

Arvoisa puhemies! Siksi tätä esitystä voi tukea, mutta ei voi laittaa päätään pensaaseen vältyäkseen näkemästä niitä ongelmia, joita vastalause tuo esiin. Työperäistä hyväksikäyttöä ei kitketä vain lakikirjaa muuttamalla, vaan muuttamalla koko toimintakulttuuri, ja siihen työhön tämän eduskunnan on vielä palattava. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Puhujalista on nyt sen verran lyhyt, että pysyttelemme puhujalistalla. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kerrankin kun olisi keuhut! — Oli hyvä puheenvuoro!] — Siihen tulee tilaisuus. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.40 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä debatti ei nyt auennut, mutta oletaisin, että tässä olisi vasemmalta laidalta haluttu tuoda hyvin esille sitä asiaa, että on hienoa, että myös sieltä salin oikealta laidalta on selvästi tätä meidänkin linjaa kuunneltu. Ymmärtääkseni tuossa muutamissa edellisissä puheenvuoroissa siihenkin suuntaan, kun toisessa käsittelyssä esitämme vastalauseen lausumaa, näytti olevan puolta. Tämä oli oikeastaan todella miellyttävää kuultavaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen muutokset ovat siis kannatettavia ja tarpeellisia. Siitä on oikein kiva tulla tähän puhujakorokkeelle puhumaan, kun olemme siitä asiasta samaa mieltä hallituksen kanssa. Eli nimikkeen ”törkeä kiskonta työelämässä” lisääminen lakiin — ja täten rangaistusten kiristäminen pahimmassa tapauksessa — on erittäin tervetullut muutos.

On kuitenkin todettava se tosiseikka, mikä itse asiassa edellisessäkin puheenvuorossa todettiin, että hallituksen esittämät muutokset eivät vielä riitä vastaamaan työperäisen hyväksikäytön ongelmaan Suomessa. Kuten viime aikoina olemme saaneet lukea, työperäi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

nen hyväksikäyttö on Suomessa huolestuttavan laaja ja yleinen ilmiö, johon puuttuminen vaatii entistä kovempia ja laajempia keinoja. Tämän vuoksi me tulemme toisessa käsittelyssä esittämään vastalauseessamme lausumaa, jossa vaaditaan hallitusta aloittamaan valmistelu alipalkkauksen kriminalisoimiseksi ja arvioimaan tässä valmistelussa ainakin Norjan mallin mukaista kriminalisointia. Eli tämä olisi juuri se seuraava steppi, mikä tässä voitaisiin ottaa, jotta me pystyttäisiin vielä entistä paremmin puuttumaan työperäiseen hyväksikäyttöön ja tukemaan niitä yrittäjiä ja yrityksiä, jotka toimivat reilusti — on tietenkin hienoa, että niitä ilman muuta on Suomessa isoin määrä yrityksistä, jotenka heille tässä myös on hyvä tukea osoittaa. Tämä alipalkkauksen kriminalisoiminen olisi hyvä malli viedä yhdessä eteenpäin. Se olisi tehokas, selkeä ja oikeudenmukainen keino työperäisen hyväksikäytön torjuntaan. Sitä ovat esittäneet myös useat ammattiliitot. Tässä esityksessä käsittelyssä oleva kiskonta työelämässä -säännös mahdollistaa puuttumisen vain osaan alipalkkatapauksista, ja erillinen kriminalisointi mahdollistaisi paljon laajemman puuttumisen tapauksiin. Elikkä se olisi juuri se työkalu, mitä tässä vielä jatkoksi tarvittaisiin. Se tarkoittaisi, että palkan tai sen osan maksamatta jättäminen olisi jo itsessään rangaistavaa.

Tämän lisäksi SDP on esittänyt muun muassa ammattiliittojen kanneoikeuden mahdollistamista laissa. Myös siinä olisi erittäin hyvä työkalu kitkemään työperäistä hyväksikäyttöä. Kanneoikeus mahdollistaisi entistä laajemmin kanteiden nostamisen erityisesti kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien hyväksikäytettyjen työntekijöiden puolesta. Toivoisinkin, että hallituksessa voitaisiin aloittaa myös tämän lakimuutoksen valmistelu, jotta muutos voitaisiin saada mahdollisimman nopeasti voimaan ensi kaudella, jos sitä ei enää tällä kaudella eduskunnan käsittelyyn ehtisi tuoda.

Arvoisa puhemies! On siis syytä kiittää hallitusta tämän tarpeellisen esityksen tuomisesta eduskuntaan. Tämä on hyvä alku, mutta ongelman laajuus on kuitenkin niin suuri, että me tarvittaisiin vielä niitä vahvempia keinoja tämän työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi. Palataan siihen sitten vielä tämän kakkoskäsittelyn yhteydessä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

14.44 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa herra puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on vakava ongelma työelämässä. Se loukkaa työntekijöiden ihmisarvoa, vääristää kilpailua ja rapauttaa luottamusta koko työmarkkinajärjestelmään. Siksi on hyvä ja tarpeellinen asia, että tähän ongelmaan puututaan nyt aiempaa vahvemmin rikosoikeudellisin keinoin.

Esityksen keskeinen vahvuus on siinä, että työelämän hyväksikäyttöä koskevaa sääntelyä selkeytetään. Nykyinen kiskontan tapaisen työsyrynnän sääntely on ollut vaikeasti sovellettavaa erityisesti siksi, että syrjintäperusteiden toteuttaminen on käytännössä ollut haastavaa. Nyt ehdotettu uusi rikosnimike, kiskonta työelämässä, vastaa paremmin todellisia hyväksikäyttötilanteita ja antaa viranomaisille tehokkaammat mahdollisuudet puuttua niihin. On myös tärkeää, että törkeä kiskonta työelämässä säädetään erilliseksi rikokseksi ja että kaikkein vakavimmista teoista voidaan tuomita jopa neljän vuoden vankeusrangaistus. Samalla liiketoimintakieltojen mahdollistaminen sekä rikosyhödyn tavoitteeseen liittyvien pakkokeinojen vahvistaminen lähettävät selvän viestin siitä, ettei työntekijöiden hyväksikäyttö ole Suomessa hyväksyttävää liiketoimintaa.

Erityisen tärkeää on myös se, että vastuullisia yrityksiä suojellaan. Yritykset, jotka maksavat palkat oikein ja noudattavat lakeja ja työehtoja, eivät voi joutua kilpailemaan sellais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

ten toimijoiden kanssa, jotka rakentavat liiketoimintansa ihmisten ahdingolle ja hyväksikäytölle.

Arvoisa puhemies! Vaikka esitys on askel oikeaan suuntaan, yksi merkittävä puute siinä edelleen on. Palkkavarkauksien eli tahallisen alipalkkauksen kriminalisointia ei sisällytetä tähän hallituksen esitykseen. Valiokuntakäsittelyssä nousi aivan perustellusti esiin huoli siitä, että kaikki tahalliset alipalkkaustapaukset eivät jatkossakaan täyty uuden kiskonnan tunnusmerkistöä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työntekijälle voidaan edelleen tietoisesti jättää palkkaa maksamatta ilman, että tekoon pystytään tehokkaasti puuttumaan rikosoikeudellisesti. Tätä on vaikea perustella oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Jos työntekijä varastaa työnantajalta, kyse on rikoksesta. Jos työnantaja tietoisesti jättää työntekijälle kuuluvan palkan maksamatta, rikosoikeudellinen vastuu jää edelleen epäselväksi tai riittämättömäksi. Siksi pidän tärkeänä valiokunnan vastalauseessa esitettyä lausumaa siitä, että hallituksen tulee valmistella alipalkkauksen kriminalisointia ja arvioida esimerkiksi Norjan mallia. Palkkavarkaus on palkkavarkaus riippumatta siitä, tapahtuuko se rakennustyömaalla, ravintolassa tai siivousalalla.

Arvoisa puhemies! Suomessa työn tekemisen pitää aina tarkoittaa sitä, että työstä saa lain ja työehtosopimusten mukaisen palkan. Tämä esitys vie meitä oikeaan suuntaan, mutta työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi se ei ole vielä valmis. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tältä osin lakiesitys, joka meillä on tässä käsittelyssä, on oikeansuuntainen ja vie asioita parempaan suuntaan. Kun täällä aikaisemmissa puheenvuoroissa on todistettu väkevästi myös siitä, että työehtosopimuksia pitää noudattaa työpaikoilla ja työehtojen minimiehtojen pitää siellä täytyä, niin olen samaa mieltä, ja siihen suuntaan kaikkea työelämää pitäisi viedä, oli se henkilö kotimainen tai sitten ulkomailla tullut ja tekemässä täällä töitä.

Arvoisa puhemies! Kannatamme tätä lakiesitystä, ja sitä kannattaa viedä nyt eteenpäin, mutta sitä olisi pitänyt ryhdittää vielä sellaisella näkökulmalla, että palkkavarkautta olisi pitänyt tässä samassa yhteydessä kriminalisoida, koska se olisi tuonut vielä selkeämmän ja oikeudenmukaisen keinon torjua hyväksikäyttöä ja vahvistaa työntekijöiden asemaa näissä tilanteissa. Kiskonta työelämässä, mitä tässä nyt on: Säännös mahdollistaa puuttumisen osaan alipalkkauksista, mutta suuri osa alipalkkauksista jää edelleen tämän ja siten rikosoikeudellisen vastuun ulkopuolelle. Ja miksi? Kiskonta työelämässä -säännöksen soveltaminen edellyttää erityisten olosuhteiden, kuten uhrin taloudellisen ahdingon, riippuvuussuhteen tai ymmärtämättömyyden täyttymistä, jota alipalkkauksen kriminalisoinnissa ei tarvitsisi vaatia. Eli jos alipalkkaus kriminalisoidaan, niin palkan tai sen osan maksamatta jättäminen olisi itsessään rangaistava teko. Tehdään siis rikolliseksi itse teko, esimerkiksi lomarahana maksamatta jättäminen tietoisesti, kun taas työhön liittyvä kiskonta perustuu kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön. Tällainen ero näissä on.

Arvoisa puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on meillä erittäin yleistä siivous-, ravintola-, palvelu-, maatalous- ja rakennus-, marjanpoiminta- ja puutarha-aloilla, ja siellä niitä esiintyy aika ajoin, ja viime aikoinakin tämä marjanpoiminta-alalla on ollut erittäin voimakasta. Tämä yksi lakiesitys tuo osan työvälaineistä näihin tilanteisiin puuttumiseen. Myös tämä oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentaminen on tässä hyvä asia, joka tekee sen, että voidaan määrätä liiketoimintakieltoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

Sitten semmoinen kysymys, joka tässä aika vähän on ollut esillä, on tämä viranomaisyhteistyö, joka tarvitaan tällaisten tilanteitten selvittämisessä. Siksi nyt yritetään naamioida moniakin työsuhteita niin sanotuksi kevytyrittäjiksi ja yritetään sillä tavalla kiertää niitä velvoitteita. Tässä lähtökohtana on se, että se oikea tilanne on siinä, ei se nimike, millä työskennellään, ja tämäkin on hyvä uudistus tässä mielessä. Sitten tämä moniviranomaisyhteistyö on keskeisessä roolissa hyväksikäytön torjunnassa, ja tämä yhteistyö on välttämätöntä myös jatkossa, jotta ihmiskauppaa voidaan torjua.

Sitten, arvoisa puhemies, tärkeä näkökohta, joka tässä jää aina vähän taka-alalle, on uhrin asema. Sen osalta meidän pitää aina katsoa, miten hän pystyy puuttumaan niihin asioihin. Kyllä, kun tämä oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, asiantuntijakuulemisissa erityisesti korostui työperäisellä oleskeluluvalle Suomeen tulleiden työntekijöiden haavoittuvainen asema suhteessa työnantajaan. Tämä tilanne on siellä monesti esillä, ja se käytännössä on sellainen asia, joka pitäisi aina myöskin huomioida, kun tätä tarkastellaan.

Arvoisa puhemies! Teimme työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa lakivaliokunnalle lausumaehdotuksen, jossa valtioneuvosto olisi seurannut tämän lainsäädännön vaikutuksia työperäisen hyväksikäytön ehkäisyyn sekä arvioisi sääntelyn toimivuutta ja lisätoimien tarvetta työperäisen hyväksikäytön vähentämiseksi. Tämä oli sellainen ajatus, että nyt kun tällaista lainsäädäntöä tehdään, niin muutaman vuoden sisällä katsotaan, kuinka se on toiminut ja minkälaisia vahvistavia toimia pitäisi tehdä. Lakivaliokunta ei nyt tätä lausuntoa ottanut mukaan, vaikka tämä oli meidän yksimielinen kantamme. Toivon, että tämän lain toimivuuden seuranta joka tapauksessa tapahtuu muulla tavoin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

14.53 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Monessa suhteessa Suomi on maailman parhaita maita tehdä töitä. Meillä on verrattain korkea työntekijöiden järjestäytymisaste ja vahvat perinteet työntekijöiden oikeuksien takaamisessa. Työ ei silti ole valmis, ja paikoitellen mainettamme pidetään jopa perusteettoman puhtoisena.

Viime vuosina julkisuuteen on noussut useita tapauksia, joissa Suomessa toimivaan yritykseen tai työnantajaan on kohdistunut epäily kiskonnasta tai ihmiskaupasta. Työntekijät ovat kertoneet viranomaisille ja medialle kokemuksiaan kynnyksrahojen perimisestä, työnantajan kiristyksen tai perusteettoman velanperinnän kohteeksi joutumisesta, ylipitkistä työvuoroista ja vapaudenriistosta. Toimittaja ja tietokirjailija Paavo Teittinen on ansiokkaalla tutkivalla journalismillaan osoittanut, että tuomion saaneet työnantajat ovat vain jäävuoren huippu.

Poliisin ja muiden viranomaisten resurssit ovat riittämättömät ja kykymme tunnistaa työperäistä hyväksikäyttöä ovat selkeästi olleet vajavaiset. Emme ole kyenneet suojelemaan alisteisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevia työntekijöitä riittävästi. Tällaiset aukot oikeusjärjestelmässämme rapauttavat pohjaa reiluilta työmarkkinoilta ja työntekijöiden luottamukselta yhteiskuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kiskontaa työelämässä koskevasta säännöksestä on tärkeä uudistus työntekijän oikeusturvan kannalta. Huoli on jaettu yli puoluerajojen, ja järjestelmän korjaustarpeet on tältä osin tunnistettu. Esitys jää silti vajaaksi, sillä sekä palkansaajakeskusjärjestöt että me vasemmistoliitossa olemme pitkään esittäneet alipalkkauksen yksiselitteistä kriminalisointia. Tuota esitystä kritisoidaan usein vedoten siihen, että vähimmäispalkoista ei säädetä laissa vaan työehtosopimuksissa. Norja on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

hyvä esimerkki siitä, että rikoslakiin voidaan sisällyttää palkkavarkauden kriminalisointi siitä huolimatta, että sopimusmalli on hyvin samankaltainen kuin Suomessa. Alipalkkauksen kriminalisointi on mahdollista myös meillä.

Arvoisa puhemies! On myös huomattava, että vaikka hallituksen esitys on varsin oikeasuuntainen, useat muut hallituksen lakimuutokset ovat omiaan heikentämään työntekijän oikeusturvaa ja altistamaan työperäiselle hyväksikäytölle. Lukuisat ulkomaalaislain kiristykset asettavat monia ulkomaalaisia työntekijöitä taloudellisesti aiempaa ahtaammalle ja täten altistavat epäreiluihin työsuhteisiin joutumiselle. Samoin hallituksen pyrkimykset heikentää ammattiyhdistysliikettä ovat omiaan syömään työntekijän mahdollisuuksia tuntea omat oikeutensa. Lainsäädännön tulisi olla johdonmukaista, eikä voi olla niin, että kutsumme parannukseksi sitä, kun otettuamme yhden askeleen eteen otamme vastaavasti yhden taakse.

Puhemies! Tätä oikeasuuntaista muutosta on tulevaisuudessa seurattava joukko muitakin muutoksia, joilla pystymme takaamaan kaikenlaisille työntekijöille oikeuden itsenäiseen toimijuuteen, riittävään toimeentuloon ja selkeisiin sääntöihin. Oikeusvaltiossa työperäinen hyväksikäyttö on valtava häpeäpilkku, ja sen siivoaminen on paitsi yhteiskunnallisen vakauden kannalta tärkeää myös inhimillisesti välttämätöntä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

14.56 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön uudistamisesta. On tärkeää heti alkuun todeta, että tällä esityksellä lainsäädäntöä viedään aidosti oikeaan suuntaan. Nykyinen sääntely on ollut monella tavalla puutteellinen. Erityisesti ongelmana on ollut se, että rikoksen tunnusmerkistöön on sisältynyt syrjäntäelementti, jonka osoittaminen käytännössä on ollut vaikeaa. Liian moni tapaus on tämän vuoksi jäänyt tutkimatta tai päätynyt pelkäksi riita-asiaksi, vaikka todellisuudessa kyse on ollut vakavasta hyväksikäytöstä.

Nyt tätä ongelmaa korjataan. Uusi rikosnimike, kiskonta työelämässä, tekee sääntelystä selkeämmän ja parantaa mahdollisuuksia puuttua työelämässä tapahtuvaan hyväksikäyttöön. Myös törkeän tekemuodon säätäminen on tärkeä uudistus, sillä kaikkein vakavimmissa tapauksissa nykyiset keinot eivät ole olleet riittäviä. Lisäksi on hyvä, että yritysten vastuuta vahvistetaan yhteisösakkojen ja liiketoimintakiellon mahdollisuudella. Työperäisen hyväksikäytön pitää näkyä myös seuraamuksissa.

Arvoisa puhemies! Samalla on kuitenkin todettava, että tästä esityksestä jäi edelleen puuttumaan kaikkein turvattomimmassa työelämäsämassä olevien työntekijöiden aseman vahvistaminen. Moni hyväksikäytön uhri ei uskalla itse viedä asiaansa eteenpäin. Taustalla voi olla pelkoa työpaikan menettämisestä, oleskeluluvan kohtalosta, toimeentulosta tai yksinkertaisesti siitä, ettei tunne omia oikeuksiaan. Juuri tällaisissa tilanteissa yhteiskunnan pitäisi pystyä suojelemaan työntekijää nykyistä vahvemmin. Silti suuri osa tahallisista alipalkkaustapauksista jää edelleen rikosoikeudellisen vastuun ulkopuolelle.

Jos työntekijälle jätetään tietoisesti maksamatta palkkaa, ylityökorvauksia tai lomarahoa, kyse ei ole vain epäselvyydestä tai hallinnollisesta virheestä. Kyse on tietoisesta taloudellisesta hyväksikäytöstä. Siksi SDP katsoo, että myös palkkavarkaus eli alipalkkaus tulee kriminalisoida. Ei vaikuta oikeudenmukaiselta, että työnantajalta varastaminen on ri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

kos mutta työntekijälle kuuluvan palkan tietoinen maksamatta jättäminen jää edelleen liian usein pelkäksi riita-asiaksi.

Arvoisa puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö ei vahingoita vain yksittäisiä työntekijöitä. Se vääristää kilpailua, heikentää rehellisesti toimivien yritysten asemaa ja rapauttaa luottamusta suomalaisen työelämään. Siksi tämän uudistuksen jälkeenkin työtä on jatkettava. Tarvitsemme vahvemmat keinot alipalkkauksen kitkemiseen, paremmat resurssit viranomaisille ja aidon viestin siitä, että Suomessa työntekijän oikeuksia ei saa polkea ilman seurauksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

15.00 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja siis pyrkimykset puuttua työelämässä tapahtuvaan kiskontaan ovat tervetulleita ja esitys itsessään kannatettava ja osin myös varsin hyvä. Mutta on sääli, että siitä puuttuu edelleen tämä alipalkkauksen kriminalisointi. Eli on siis helppo sinänsä kannattaa näitä nyt ehdotettavia muutoksia, mutta samalla on todettava se tosiasia, että sellaisenaan ne ovat riittämättömiä, jotta tähän todella vaikeaan ongelmaan voitaisiin aidosti ja tiukasti puuttua.

Tämä kiskonta työelämässä -säännös mahdollistaa puuttumisen nimenomaan osaan alipalkkaustapauksista, mutta kyllä se iso ongelma liittyy nimenomaan siihen, että suuri osa näistä tapauksista jää edelleen rikosoikeudellisen vastuun ulkopuolelle, ja tätähän ei voi pitää tarkoituksenmukaisena. Tässä kiskonta työelämässä -säännöksessä on se haaste, että sen soveltaminen edellyttää nimenomaan erityisten olosuhteiden, kuten esimerkiksi uhrin riippuvuussuhteen tai ymmärtämättömyyden tai esimerkiksi taloudellisen ahdingon, täytymistä, joita alipalkkauksen kriminalisoinnissa ei tarvitsisi vaatia. Kyllä tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että se kynnyks myös todellisuudessa sitten puuttua tähän itse ongelmaan jää useamman lukon taakse. Eli siis jos alipalkkaus kriminalisoitaisiin, niin palkan tai sen osien maksamatta jättäminen olisi jo itsessään rangaistava teko.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä kyllä nyt vielä tässäkin tilanteessa tulisi ryhtyä lainvalmisteluun alipalkkauksen kriminalisoimiseksi ja arvioida tosiaan ainakin tämä Norjan malli palkkavarkauden taklaamisessa. Siellähän tämä kriminalisoiminen on tosiaan toteutettu nimenomaan työehtosopimukseen pohjaavassa järjestelmässä.

Arvoisa puhemies! Loppuun totean sen, että kyllä tässä on myös kyse tietynlaisesta periaatteellisesta epäkohdasta, siitä vakavuudesta tai sen vakavuuden puutteesta, jolla alipalkkaukseen suhtaudutaan. Se, että tätä ei ole Suomessa nimenomaisesti kriminalisoitu, tekee näkyväksi tietynlaiset rikosoikeuden kaksoisstandardit, eli vähäinkin anastaminen työnantajalta voi tulla arvioiduksi näpistykseenä, mutta työntekijälle kuuluvan palkan anastaminen on usein edelleen vain riita-asia. Kyllä näkemykseni on, että mikäli tähän halutaan aidosti puuttua ja laittaa stoppi, niin se edellyttää myös alipalkkauksen kriminalisointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.03 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä parannetaan työntekijöiden oikeuksia. Esityksellä puututaan työperäiseen hyväksikäyttöön nykyistä tehok-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

kaammin, vahvistetaan työntekijöiden oikeusturvaa sekä turvataan rehellisesti toimivien yritysten asemaa suomalaisilla työmarkkinoilla.

Työperäinen hyväksikäyttö on iso ongelma nyky-Suomessa työmarkkinoilla, joissa yleensä maahanmuuttajia käytetään pitkälti muiden maahanmuuttajien toimesta hyväksi. Samalla kärsii myös suomalainen työntekijä, joka ei luonnollisestikaan pysty kilpailemaan työmarkkinoilla, joilla riistetään kiskuripalkalla työntekijää. Pitkässä juoksussa tämä myös heikentää työehtoja.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina olemme nähneet lukuisia käytännön esimerkkejä siitä, miten vakavasta ilmiöstä on kyse. Ravintola-alalla on tullut paljon ilmi tapauksia, joissa ulkomaalaisilla työntekijöillä on teetetty pitkiä työpäiviä huomattavasti työehtosopimusten mukaista palkkaa alemmalla korvauksella. Rakennusalalla on havaittu tilanteita, joissa työntekijä on ollut täysin työnantajansa varassa asumisen ja toimeentulon osalta. Marjanpoimintaan ja kausityöhön liittyvissä tapauksissa on puolestaan nähty, kuinka työntekijöille annetut lupaukset työstä ja ansioista eivät ole vastanneet todellisuutta. Suomeen on syntynyt tilanteita, joissa osa työnantajista rakentaa liiketoimintaa halpatyövoiman hyväksikäytön varaan. Samalla rehelliset yrittäjät joutuvat kilpailemaan yritysten kanssa, jotka hankkivat kilpailuetua rikkomalla sääntöjä.

Arvoisa puhemies! Suomessa toimii valtava määrä yrittäjiä, jotka maksavat työntekijöilleen asianmukaiset palkat, noudattavat työehtosopimuksia ja kantavat vastuunsa. Heidän ei pitäisi joutua tilanteeseen, jossa kilpailija voi voittaa tarjouskilpailun tai kasvattaa markkinaosuuttaan siksi, että se maksaa työntekijöilleen lainvastaisesti liian vähän tai käyttää hyväksi heidän haavoittuvaa asemaansa. Kyse on siis paitsi työntekijöiden suojelusta myös reilun kilpailun turvaamisesta. Rehellinen yrittäjä ei saa olla markkinoilla heikommassa asemassa kuin se, joka rikkoor sääntöjä.

Arvoisa puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on ollut yksi työperäisen maahanmuuton merkittävimmistä lieveilmiöistä. Liian usein hyväksikäytön uhrit ovat olleet ulkomailta Suomeen saapuneita työntekijöitä, jotka eivät tunne oikeuksiaan, eivät osaa kieltä tai ovat muuten riippuvaisia työnantajastaan. Monissa tapauksissa hyväksikäyttäjänä on ollut toinen ulkomaalaistaustainen yrittäjä, joka käyttää hyväkseen työntekijöiden haavoittuvaa asemaa.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin kannatettavana, että esityksessä säädetään uutena rikoksena törkeä kiskonta työelämässä perusmuotoisen kiskonnan lisäksi. Rangaistus kiskonnasta työelämässä on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Törkeästä kiskonnasta työelämässä voidaan tuomita vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta.

Kokonaisuutena esitys on erinomainen ja hyvin valmisteltu. Iso kiitos oikeusministeri Leena Merelle tämän esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan, ja kiitos valiokunnalle hyvästä mietinnöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.07 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä hallituspuolueitten kansanedustajilta on kuulunut varsin hyviä puheenvuoroja siitä, että työntekijöitten oikeuksia pitää paremmin suojella ja turvata ja rehellisiä yrittäjiä pitää kannustaa tällä tavalla, juuri näillä muutoksilla siihen, että he ovat jatkossakin rehellisiä, eikä ollenkaan väheksyttäisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

sitä, kun valitettavasti voi olla yrityksiä, jotka sitten jättävät esimerkiksi palkkoja maksamatta, mikä ei ole oikein.

Siksi hieman kummastelen sitä, kun täällä on eräässäkin puheenvuorossa hallituspuolueen kansanedustaja kuitenkin tuonut esiin, että asioita ei saisi jättää puolitiehen. No, kas kummaa, minä näen niin, että tämä esitys kyllä jää hieman puolitiehen, koska nimenomaan tässä esityksessä alipalkkauksen kriminalisointi olisi vienyt sitä tietä vähän pitemmälle eikä olisi jääty puolitiehen.

Hankaluus liittyen alipalkkauksen kriminalisointiin: Se ei ole niin hankalaa kuin ehkä jotkut väittävät. Esimerkiksi professori emeritus Niklas Bruun on lausunnon mukaan todennut, että alipalkkauksen kriminalisointi on mahdollista Suomessa ilman vähimmäispalkkalakiakin. Bruun vertaa selvityksessä Suomen tilannetta Norjaan, jossa lähtökohdat ja ympäristö ovat hyvin samanlaisia. Siellä palkkavarkaus on kriminalisoitu. Myös Norjassa palkat määritellään ensisijaisesti työehtosopimuksissa. Bruun päätyi selvityksessään toteamaan, että asiaa olisi lähdeittävä edistämään mahdollisimman pian, koska alipalkkauksen käsittely varkautena toisi paremman tasapainon työntekijän ja työnantajan välille ja sille olisi työoikeudellisia ja sosiaalipoliittisia perusteita.

Siksi hieman kummaksun sitä puhetta, että tässä ei jätetä asioita puolitiehen, koska tässä nimenomaan asia jätetään valitettavasti tältä osin puolitiehen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.08 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Kyllä minäkin haluan yhtyä näihin kiitoksiin, mitä tämän lain valmistelun tiimoilta on tehty. Työperäinen hyväksikäyttö on tosiaasia, joka liian usein jää meiltä tässä yhteiskunnassa huomiotta, ja nimenomaan kun me olemme nyt viime vuosina saaneet tästä ilmiöstä erittäin laajasti lisää tietoa, olisi tietysti toivottavaa, että tässä talossa pystyttäisiin tämän tiedon pohjalta tekemään myös päätöksiä.

Tässä käytettiin erinomaisen hyviä puheenvuoroja siitä, että jos järjestelmä mahdollistaa tällaisen työperäisen hyväksikäytön, pitää tehdä toimia sen estämiseksi, ja emme saa tehdä politiikkaa, joka lisää mahdollisuutta työperäiseen hyväksikäyttöön. Samaan aikaan kuitenkin tällä kaudella on tehty esimerkiksi paikalliseen sopimiseen erittäin paljon lievennyksiä, ja on se vähän samalla lailla kuin tässä tasa-arvoasiassa, kun puhutaan paljon siitä, että tehdään toimia tasa-arvon edistämiseksi, mutta sitten yhtäältä tehdään toimia, jotka nimenomaan mahdollistavat sen työperäisen hyväksikäytön. Toivoisin, että tämäkin nähtäisiin, että tälläkin hetkellä meillä voidaan tehdä se paikallinen sopimus vaikka siellä Romanian rajalla tai Viron rajalla ja sanoa, että tämä on tällainen paikallinen sopimus, ja täällä ei voidakaan siihen puuttua. Nämä ovat juuri niitä keinoja, joilla on mahdollistettu taas työperäistä hyväksikäyttöä enemmän.

Varmasti aika monikin tässä salissa on lukenut tämän Teittisen kirjan, ja täytyy kyllä sanoa, että siellä erittäin huomiota herättävää on myös se poliisin toimimattomuus asiassa. Meillä oli lukuisia esimerkkejä luettavissa sieltä, että ei ole tehty tutkintaa riittäväällä tavalla tai sitä on venytetty niin pitkään, että asiat ovat jo venyneet. Samoin se seikka, joka ratkaisisi niitä, olisi se, että kun saadaan selville, että ulkomaalaista työntekijää on hyväksikäytetty, hänelle annettaisiin mahdollisuus pysyä tässä maassa niin kauan kun rikosprosessi on saatu loppuun käsiteltyä. Ne ovat niitä käytännön asioita, joilla ei mahdollistu se, että näitä asioita saadaan selvitettyä, ja se mahdollistaa sen, että ne rikollisesti väärin toimivat yritykset edelleenkin voivat jatkaa toimintaansa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

Haluan siis edelleen korostaa sitä, että tämä on askel erittäin hyvään ja oikeaan suuntaan mutta työ ei todellakaan ole valmis, vaan tehtävää edelleen paljon riittää. Toivon, että tässä pystyttäisiin näkemään se kokonaisuus. Ministeri Merihän täällä kyselytunnillakin lupasi, että hän selvittää tämän alipalkkauksen kriminalisointiasian. Näyttää harmillisesti siltä, että vaikka perussuomalaisilla tahtoa sen asian edistämiseen oli, niin ilmeisesti kokoomus ei ole tähän suostunut. Toivon vielä tsemppiä siihen, että asiaa saataisiin edistettyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! On heti todettava, että valtaosa suomalaisista yrityksistä hoitaa asiansa niin kuin pitää. Tässä on kuitenkin aina kysymys semmoisesta epärehellisestä toiminnasta, ja tällä lainsäädännöllä pitää pystyä ennaltaehkäisemään sitä. Toivon mukaan, kun nämä kiskonta ja törkeä kiskonta tulevat tuonne lainsäädäntöön ja niissä on selkeät rangaistusasteikot, niin se myös antaa tämmöisen pelotevaikutuksen, että vältetään semmoisia tilanteita eikä käytetä hyväksi näitä ihmisiä, jotka eivät tiedä omia oikeuksiaan. Sen takia olisi aika tärkeää ollut tässä yhteydessä myös ottaa se ulottuvuus, että näille ihmisille, jotka eivät tiedä omia oikeuksiaan, se ay-liikkeen ja ammattiliittojen kannoikeus olisi ollut semmoinen työkalu, jolla olisi pystytty tekemään semmoisten ihmisten osalta valvontaa ja työtä ja viemään eteenpäin asioita, jotka eivät itse osaa sitä tehdä.

Tässä tilanteessa myös, kun työehtosopimus on tässä keskeinen työkalu ja työehdot määritellään työehtosopimusten mukaan, on erittäin tärkeätä, että työehtosopimusten kattavuus säilyy Suomessa kaikilla aloilla laajana, jolloin me nähdään myös se, mihin sitä verrataan ja minkätyyppisiä asioita hoidetaan. Sen takia yleissitovuus on Suomessa säilytettävä ja sillä tavalla turvattava työehtoja kullakin alalla riittävälle tasolle. Tämä on semmoinen asia, joka liittyy tähän kohtaan, että heti kun se katoaa joltain alalta, niin ei ole työehtosopimusten määrittelemiä minimiehtoja. Silloin tämmöisen alipalkkauksen ja muun toteaminen on erittäin hankalaa ja vaikeata, kun se pitää mitoittaa joihinkin yleisiin näkököhtiin.

Sen takia vetoaisin siihen, että me huolehdimme työehtosopimusten kattavuudesta ja työmarkkinatoimijoitten työehtosopimusneuvottelutoiminnasta niin, että he pystyvät niitä kullekin alalle tekemään. Tämä on tärkeä näkökohta, että me saadaan tämä.

Sitten poliisin osalta voisi ajatella, että nyt kun tässä on tämä törkeä kiskonta ja kiskonta -elementti tulossa lainsäädäntöön, niin se myös toivottavasti laskee sitä tutkintakynnystä, että niitä asioita myöskin ruvetaan tutkimaan entistä enempi. Siinä mielessä näen tämän myöskin positiivisena asiana, että tämänäyppiset asiat tässä etenevät.

Matkaa on vielä, että me saadaan reilu ja terve työelämä Suomeen, koska niitä puliveivareita riittää kyllä, ja niitä meidän pitää saada tässä kiinni. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.14 Juho Eerola ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Otin vielä tähän lyhyen puheenvuoron keskustelun ikään kuin kauniiksi lopuksi. Kun nyt tätä kuuntelin, niin haluan kiittää kaikkia edustajia, ketkä keskusteluun osallistuivat, siitä huomiosta, jonka tämä meidän lakivaliokunnan mietintö sai aikaiseksi.

Sitten näihin, mitä toiveita vastalauseessa oli — että oltaisiin otettu näitä askeleita vielä pidemmälle — niin jo silloin, kun tämä asia oli täällä lähetekeskustelussa muutamia kuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

kausia sitten, sanoin SDP:n jäsenille ja muutenkin vasemmisto-opposition edustajille, että jos tämä ammattiliittojen kanne oikeus ja alipalkkauksen kriminalisointi näin tärkeitä asioita ovat, niin kyllä nämä ongelmat ovat olleet tiedossa siihen liittyen jo ennen kuin Teittinen joutui tekemään Pitkän vuoron. Eli näitä olisi voitu korjata periaatteessa jo viime kaudellakin, mutta ei tällaista tapahtunut. No, tämä on turhaa saivartelua. Silloin edustaja Suhosen kanssa sen lähetekeskustelun jälkeen käytiin keskusteluja. Siellä selvisi, minkä tähden viime kaudella näitä asioita ei oltu viety eteenpäin. Käytännössä sama syy on se, miksi ei nyt ole otettu askeleita yhtään pidemmälle.

En halua tämän asian kanssa käydä pidempään tässä saivartelemaan, vaan kiittäisin tätä hyvää harmoniaa ja yhteishenkeä, mikä tässä nyt on ollut keskustelussa yllä, ja erityisesti on ollut liikuttavaa huomata, kun oma puolueeni ja StV ovat tässä kysymyksessä lähestyneet toisiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.16 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Vielä unohtui tuosta edellisestä puheenvuorosta — ja taisi aikakin olla jo niin tiukilla, että en kerennyt sitä ottaa — että me juuri äänestimme hankintalaki ja hankintalaki on vielä yksi sellainen asia, että toivottavasti meillä ei mene seuraavaa neljää vuotta siihen, että saisimme täällä salissa keskustella myös siitä, kuinka voimme julkisista hankinnoista sulkea nämä yritykset, jotka ovat jääneet työperäisestä hyväksikäytöstä kiinni. Tällä hetkellä siinä tuntuu olevan niitä aukkoja, niin että meillä on isoissa kaupungeissa tapauksia, joissa nämä kojariyritykset on pitänyt tarjouskilpailuissa mukaan hyväksyä, ja se tuntuu kyllä aivan kohtuuttomalta. Nimenomaan julkisissa hankinnoissa jotenkin meidän pitää pystyä toimimaan paremmin. Toivottavasti voimme myös hankintalakia muuttaa niin, että nämä yritykset saadaan suljettua näistä pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.17 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tuossa aiemmassa puheenvuorossa edustaja Rantanen hienosti muistutti meitä kaikkia siitä, että todellakin näin oli: ministeri Meri on tuolta ministeriäitiöstä todennut ihan selvällä suomen kielellä, että alipalkkauksen kriminalisointia ja sen mahdollisuutta tulee selvittää. Tässä nyt olemme odotelleet selvityksen tuloksia, ja ilmeisesti selvitys on painunut johonkin unholaan, koska nimenomaan nyt tässä lakiesityksessähän tätä olisi voitu sitten sen suuntaisesti korjata.

No, mutta mitä tulee sitten edustaja Eerolan äskeiseen hienoon puheenvuoroon siitä, että kun pohdimme aina sitä aikajanaa, milloin edellinen hallitus tai tuleva tai tämä teki, ja kuka teki tai kuka jätti tekemättä, niin tähän haluan taas lainata yhtä hienoa sanontaa, joka kuuluu näin: Paras aika istuttaa puu oli eilen, ja toiseksi paras aika istuttaa puu on tänään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.18 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Mehän tehdään täällä lainsäädäntöä, tätäkin lainsäädäntöä, sellaista tilannetta varten, että me pystyttäisiin ehkäisemään tätä työperäistä hyväksikäyttöä ja tunnistamaan ne keinot, millä niihin puututaan, ja sitten mahdollisesti pystytään suojelemaan näitä hyväksikäytön uhreja ja saamaan heille oikeutta. Erityisesti myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

vastuullisesti toimivien yritysten tila tässä paranee, koska ne saavat niitä urakoita ja töitä sitten, kun asiat hoidetaan kunnolla, ja ne vastuuttomasti toimimattomat yritykset eivät pärjää näissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Tämä on kokonaisuus, johon liittyy moni asia. Edustaja Rantanen toi hyvin esiin tämän hankintalain. Kyllä meidän siinäkin kokonaisuudessa varmasti pitäisi miettiä sitä, että kun meillä on näitä ketjuja aika lailla näissä julkisissakin hankinnoissa olemassa, niin kuinka pitkiä ketjuja ja muita me siellä katsotaan. Myös julkinen hankkija, niin valtio kuin kunnat, varmaan voi katsoa peiliin niin, että voi laittaa niihin kilpailutilanteisiin niitä ehtoja, joissa edellytetään tiettyjä asioita, jolloin päästään katsomaan sen ketjun sisälle sitä, hoidetaanko siellä asiat oikein, hoidetaanko työehdot ja hoidetaanko sosiaalimaksut ja verot asianmukaisesti. Myös sellaisilla tavoilla pystytään jo velvoittamaan ja pystytään näkemään sitä toimintaa.

Sitten vielä tärkeä asia, joka liittyy tähän yleiseen valvontaan, on tämä tulorekisterin käyttö. Se on erittäin tärkeä työkalu myös viranomaisille katsoa, kuinka asiat tulevat hoidettua. Sieltä nähdään aika reaaliaikaisesti, jos asiat toimivat oikein, onko siellä hoidettu asioita kunnolla ja millä tasolla ne ovat menneet. Ainut puute siellä on se, että siellä ei tiedetä, kuinka pitkistä työajoista on kyse, kun siellä tuloja määritellään, mutta sieltä saadaan aika hyvin näkyville näitä. Meillä on keinoja näitä tehdä, ja onneksi tulorekisterinkin tietoja on nyt vähän avattu muille viranomaisille, niin että sitä seuranta pystytään tekemään paljon. Mutta sitten huoli on siitä, että valtion säästötoimien myötä esimerkiksi työsuojeluviranomaisten työpaikoilla käyminen vähenee, kun he eivät enää pysty niitä tekemään, koska resursseja pienennetään. Myös toisesta päästä tapahtuu tällaisia asioita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.21 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Heikossa asemassa olevien ihmisten hyväksikäyttö on syvästi paheksuttavaa. Kiinnitin huomiota siihen, että viime viikolla KKV löysi ja julkaisi tiedon siitä, että mustikan ja puolukan osalta ovat ostajat aika laajasti vaihtaneet tietoja, sopineet ostohinnoista laajasti. Näin ollen nämä henkilöt, jotka tällaista työtä useasti tekevät, ovat voineet tulla ulkomailta Suomeen, ja sitten heidän palkkaansa poljetaan sillä, että näitä hintoja poljetaan ja sovitaan tekstiviestein, WhatsApp-viestein, ja tällä lailla vielä edistetään sitä, että he eivät saa sitä heille kuuluvaa palkkaa siitä työstään, minkä he ovat tehneet. Tämä on hyvin paheksuttavaa, ja on hyvä, että tämä on nyt löydetty ja saatu sitten sieltä jonkunlaiset sanktiot.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 21/2026 vp sisältyvien 1.—10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 4/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.